

Interi [«en lo següent dia 10 / --- / se hi feu la translació del SSm. Sagrament / --- / y de Maria Santissima de la Mercè desde la iglesia *interina* a esta nova» (Baró de Maldà, *Excursions*, p. 26), *interino* Belv.], adaptació del ll. *intērim* 'mentrestant' en forma adjectiva,¹⁹ d'on ve també el cat. *interim*, usat en les locucions en *lo interim* o *per interim* (ja fi del S. XVI i XVII); també abreujat en *aquell inter*, i el B. de Maldà escrivia en *tal inter*: «mai ha volgut tocat; en *tal inter*, ha arribat la senyora Maria ---» (Coll. B. V., 63, id., 164); *interinament* (Belv.), *interinitat* (Lab. 1839).

Interior (DTo., 1670), pres del ll. *intērior*, -ōris id.; *interioritat* (Lacav.). *Intim* 'de ben endins' (DTo., 1670), pres del ll. *intimus* id., *amic intim* (Lacav.); *intima* f. (DFa.), *intimitat* (Belv.); *intimar* 'fer saber' [1358; en *Curial*, i *Tirant* (AlcM, DAg.)],²⁰ del ll. *intimare* 'dur adins d'una cosa', 'donar a conèixer'; *intima*, ant. 'intimació' (1481, 1585), *entima* i *int*. en un doc. tarragoní de 1708 (D. Recasens, *La Secuïta*, 20 46), *intimació* (1444). *Intestí* 'budell' (DTo. 1670),²¹ 'intern' (Lacav.), del ll. *intestinus* 'interior, intestí', derivat d'*intus* 'dintre' (Lacav.); *intestinal* (S. xv).

Enteritis 'inflamació dels budells', derivat culte del gr. *ἐντέρον* 'intestí' del mateix origen indoeuropeu que el ll. *inter*; *entèric*. *Disenteria* [«*Disenteria*, cambres o flux de sanch. Haec Dysenteria ---» (Lacav.); ja en *VidesR* «perí per *dixenteri*» (en Voragine 99.17: «disenteria perit»); «estava molt mal, que la febra l'havia presa e mal de *sinteria*» (Muntaner, c. 264, en v. 30 VII, 49.17), i «un jorn, cuydan furtar confits, furtà letovari lexatiu e menjà'n tant que vench-li sotosament tant de *dissenteri* que cuydà morir» (Eixim., *Terç* III, 193.10-2); «han fluxit de corrença e *dessenteri* --- tostemps» (id. id., cap. 359); *discenteri* en doc. val. 1457],²² pres del gr. *δυσεντέρια* id., format amb el prefix *δυσ-*, que indica mal estat; *disentèric*. També *sintiri* ant.

CPT.: *Entremig* 'al mig de dues coses', adv. i prep. (S. XVI; Belv., Lab. 1839); com a subst. ja en Cauliach (fi del S. xv). És una formació avui estesa fins als límits de la llengua, ben usual encara a Ribagorça, si bé en la zona lingüística de transició apareix en la forma *entremèdio* («*entremèdio* dels dos Planos, queda Garbisón»; Roda, La Pobla de Roda, 1957; «al pie del Tozal de las Cruces y San Miguel, y *entremèdio* baja el camino de Planderis», Foradada de Toscar, 1965). Formació estranya al cast., el fr. i altres llengües romàniques però que ja es remunta fins al llatí vulgar, on sembla haver estat un calc del grec, popularitzat pels traductors de la Bíblia: «*inter mediorum montium pertransibunt aquae*», Vulgata (Psalmi, 103.10) vertint el gr. *μεταξύ*, i de nou en les *Vitae Patrum* de Salonius, 410 (Löfstedt, *Vermischte Studien*, 202); del llatí vulgar més aviat que directament del grec degué imitar-se l'alb. *ndarmés*, *ndarmiét* «unter, zwischen» (cpt. amb els succedanis dels ieur. *NTER* i *MEDHIO-*, Gustav Meyer, *Alban. Grammatik*, 52). Per al compost arcaic *entr'am(b)s* (cf. *enframdós*, n. 10), veg. *AMBDÓS*.

Intrinsec 'interior' ant. (1407), 'íntim' ant. (Llull),⁶⁰

substantivat en el sentit de 'parts íntimes, ànim' [en Villena, *Vita Christi* c. 81; «O fruit sapidíssim - als qui mes lo gusten / d'insigne progènia - tenint desendència / tocat en l'*intrinsec* - a fer penitència» (1502, Gaspar de Verí, en JMBover, *BibEBal.* II, 503.29.3)], pres del ll. *intrinsecus* id. compost amb *secus* 'segons'; *intrinsecament* (1403).

Formes amb *entero-*, *enter-*, prefixat, *ἐντερος*: *enteràlgia*, format per *ἀλγειν* 'patir'; *enteropatia* amb *πάθος* 'sofriment'; *enterorràgia* amb *ράγια* 'rajament'; *enterotomia*, amb *-τομία* 'talladura'. — J. G.

1 Comparem el proverbi rossellonès: «Entre blat i palla, més n'hi ha, més se'n degalla» (*Misc. Fabra*, p. 186), on s'ha d'entendre que tant *el blat* (cosa bona) com *la palla* (cosa sense valor), quan un en té en excès el fa malbé.—2 Veg. FEW IV, 748b, § 3.—

3 Coromines registra a Porta (Cerd. Fr.), «vaig dir-me *entre* mi mateix» (1958).—4 Documentem en l'aragonès d'Echo la conj. *entre que* 'mentre que':

«Duraré *entre que* pueda / como cullera de pan» (versos de Méndez Coarasa, 1966), format amb *INTERIM*; per a l'ús d'*entre* «pendant» en fr. ant. i en oc., veg. FEW IV, 748.—5 En el text de la *Questa de Sant Graal* del mallorquí Reixac (S. XIV)

la grafia *antra* per *entre* és freqüent (pp. 23.14, 29.35, etc.); és sabut que en aquest text el so *a*, tònic o àton, es grafia amb *a*; veg. l'ex. citat amunt.—6 L'ús d'*infra* 'intra' es troba en un papius del S. III i en altres textos (Heraeus, *ALLG* XIII, 129), i també en la Vulgata i en la trad. de les faules de Balrius, S. III (Blondheim, *Rom.* XLI, 385-6); en alguns exs. antics d'*enfre* o *enfra* en oc. ant. es poden descobrir rastres dels sentits originaris d'*INFRA* com a 'sota, davall de' ('menys de') al costat dels d'*INTRA*, que dominen. Notem que Blondheim en el seu citat estudi cita la presència de les formes *onfre*, *afre*, *anfje* en el judeo-fr., *enfere*, *denfre* en judeo-oc., i *dempfe*, *enfra*, etc. en judeo-it.—7 L'*InvLC* en recull dotzenes d'exemples fins al final del S. XIV.—8 No hi ha des d'un principi cap exemple amb *-a* si no són alguns casos d'*infra* en els documents escrits en baix llatí (veg. la nota següent).—9 D'altra banda, en els textos en baix llatí citats per Alart, *InvLC*, apareixen: «*infra* duas Aquas» (1011), «*infra* ambas vias» (1161), «*infra* ambas Aquas» (1276); documentem a més un ex. d'*infra*... *et*: «quartera j. *infra* froment *et* ordeo» (en doc. de c. 1060 de Vilamajor, publicat per Anscari M. Mundó en *Speculum* XLIX (1974), 238-257.—10 Notem també la forma *emfr'amdós* 'entre ambdós': «Los mases amdos de Rial fan *emframdos* un fey de pala a-n G. de Ribes» (Alart, *RLR* IV, 55).—11 En francès antic sembla haver existit només en un compost com *enfreci a* «jusqu'à» (Ss. XII-XIII, Gdf.); de la zona aragonesa documentem en llatí medieval, «*infer* illos» (doc. d'Osca de 1148, Gili Gaya, *HMP* II, 117).—12 En occità antic apareixen, a més a més, (*en*)*tru(e)sca*, (*en*)*truy* i (*en*)*troy* (veg. Levy, *PSW*); evidentment atribuint aquest al diftong una ò grafia